Imprezy pod nadzorem

Paula Kłucińska

Wprowadzenie

Istotną częścią codzienności sołeckiej jest potrzeba organizowania różnego typu wydarzeń - imprez okazjonalnych, pikników, festynów, koncertów, spotkań integracyjnych czy zawodów sportowych. Przyjrzyjmy się więc bliżej, **kto może organizować takie wydarzenia, na jakich zasadach i pod jakimi warunkami**.

Organizator wydarzenia

Sołectwo jest jednostką pomocniczą gminy nieposiadającą osobowości prawnej. Wykonuje wyłącznie te zadania, które zostały przekazane mu w statucie sołectwa. Co do zasady sołectwo nie ma zatem samodzielności finansowej (własnego budżetu, własnego rachunku bankowego), a działania podejmuje w granicach osobowości prawnej gminy oraz na jej odpowiedzialność.

W pewnym zakresie sołectwo może dokonywać czynności samodzielnie - może zarządzać i korzystać z przekazanego mu mienia komunalnego (np. z nieruchomości, środka transportu) oraz rozporządzać dochodami z tego źródła na zasadach, które rada gminy określiła w statucie sołectwa. Dodatkowo, ze statutu gminy powinny wynikać uprawnienia sołectwa do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy.

Wszelkie zadania realizowane przez sołectwo muszą więc być **jednocześnie zadaniami własnymi gminy**. Jeśli w statucie sołectwa rada gminy określiła, że jednym z jego (sołectwa, sołtysa) zadań **jest planowanie wydarzeń**, to tak czy inaczej trzeba działać w porozumieniu z urzędem gminy, jako że wydatków na ten cel dokonuje gmina i właśnie gmina ponosi odpowiedzialność za wydarzenie.

Niestety sołtys nie ma swobody w podejmowaniu decyzji co do organizowania wszelkich wydarzeń, o które postulują mieszkańcy. Przykładowo organizacja balu sylwestrowego czy imprezy noworocznej, jakkolwiek służy integracji mieszkańców, sama w sobie nie jest zadaniem własnym gminy. Sołtys może pomóc zorganizować taką imprezę jako osoba prywatna, ponieważ jest to impreza prywatna. Na jej cele nie powinno się również wykorzystywać pomieszczeń należących do gminy (np. świetlica wiejska), chyba że na zasadach komercyjnych (np. wynajem za opłatą).

Finansowanie z funduszu sołeckiego

W pewnym zakresie **jest możliwe wsparcie organizacji różnych wydarzeń w ramach funduszu sołeckiego.** We wniosku w sprawie przeznaczenia środków z funduszu sołeckiego na dany rok można sformułować przedsięwzięcie polegające choćby na organizacji pikniku czy dożynek. O czym należy jednak pamiętać:

- środki z funduszu sołeckiego przeznacza się na przedsięwzięcia, które wchodzą w zakres zadań własnych gminy, służą poprawie warunków życia mieszkańców i są zgodne ze strategią rozwoju gminy.
- **przedsięwzięcie polegające na ,,zakupie produktów spożywczych'' czy ,,zamówieniu usługi cateringowej'' samo w sobie nie jest zadaniem własnym gminy**. Zakup jedzenia jest możliwy, ale musi on służyć czemuś więcej (np. chodzi o zakup składników, które zostaną wykorzystane do pokazu tradycyjnego wypieku przez koło gospodyń wiejskich, a następnie do zawodów na najlepsze odwzorowanie tego przepisu).
- imprezy organizowane z funduszu sołeckiego są imprezami organizowanymi ze środków publicznych (z budżetu gminy). Nie mogą one więc służyć zaspokojeniu prywatnych potrzeb mieszkańców (np. sama chęć zabawy i integracji), ale zaspokajaniu potrzeb zbiorowych mieszkańców. **Ważny jest cel imprezy (np. chęć aktywizacji fizycznej mieszkańców, wzmocnienie tradycji sołeckiej, wzmacnianie więzi najmłodszych z najstarszymi).**

Zbiórki publiczne

Zbiórka publiczna polega na zbieraniu ofiar w gotówce lub w naturze (dary rzeczowe) w ogólnodostępnym miejscu publicznym (np. ulica, plac, park) na cel pozostający w sferze zadań publicznych. Takich kategorii celów jest obecnie 40 i należą do nich m.in. działalność charytatywna, tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkańców wspólnoty samorządowej, działalność na rzecz integracji cudzoziemców, działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym, działalność na rzecz

dzieci i młodzieży, wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, ekologii i ochrony zwierząt czy upowszechnianie wolności i praw człowieka.

Głównym powodem uregulowania zbiórek publicznych przepisami prawa jest zapewnienie możliwości odnotowania przepływu pieniędzy. Dlatego też przepisy nie dotyczą zbiórek internetowych, wpłat trafiających na rachunki bankowe (w tym za pomocą terminala płatniczego) czy wpłat za pośrednictwem sms-ów. Te są bowiem identyfikowane w systemach elektronicznych.

Zbiórką publiczną nie są też zbiórki na cele religijne (jeśli odbywają się w obrębie terenów kościelnych), loterie pieniężne i fantowe, zbiórki wśród grona osób znajomych, osobiście przeprowadzającym zbiórkę (np. akcja zaplanowane w gronie znajomych na pomoc dla schroniska), wśród młodzieży szkolnej na terenach szkolnych (o ile władze szkolne na to pozwoliły) oraz w ramach zbiórek koleżeńskich w zakładach pracy lub urzędach publicznych (o ile kierownik urzędu na to pozwolił).

Sołectwo nie jest uprawnione do prowadzenia zbiórki publicznej. Zbiórkę publiczną może prowadzić m.in organizacja pozarządowa (stowarzyszenia lub fundacja), klub sportowy działający w formie spółki i bez celu osiągnięcia zysku, a także komitet społeczny powołany wyłącznie na cele zbiórki (składający się z co najmniej trzech osób fizycznych, spełniających dodatkowe warunki).

Przed przeprowadzeniem zbiórki trzeba ją zgłosić do Portalu Zbiórek Publicznych, prowadzonego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji: http://zbiorki.gov.pl/zbiorki/index. Zgłoszenia można dokonać w formie papierowej bądź elektronicznej, wypełniając odpowiedni formularz. Warto mieć świadomość, że część informacji o zbiórce jest ogólnodostępna (np. imiona i nazwiska członków komitetu społecznego, cel zbiórki, jej opis, sposób i miejsce jej przeprowadzenia). Może się również zdarzyć, że minister wyda decyzję o odmowie zamieszczenia informacji o zgłoszeniu zbiórki publicznej na portalu, gdy uzna, że jej cel jest niezgodny z prawem lub wykracza poza dopuszczalną sferę zadań publicznych.

Z kolei po przeprowadzeniu zbiórki, do ministra trzeba złożyć sprawozdanie z jej przeprowadzenia (z podaniem wartości i rodzaju zebranych środków) oraz ze sposobu ich rozdysponowania. Termin na składanie sprawozdań różni się w zależności od okresu trwania zbiórki. Sprawozdania są następnie publikowane i ogólnodostępne.

Loterie fantowe

Loterie fantowe polegają na nabyciu losu lub innego dowodu udziału w grze, za który osobom wylosowanym oferuje się wygrane rzeczowe (fanty). Dochód z loterii przeznaczany jest w całości na ustalone cele społecznie użyteczne, w szczególności dobroczynne. W loterii mogą brać udział także osoby niepełnoletnie.

Loterie dzielą się na tzw. małe i duże. Jeśli wartość puli wygranych nie przekracza kwoty bazowej (w 2024 roku ponad 7300 zł), to urządzenie loterii wymaga zgłoszenia do urzędu celno-skarbowego (na minimum 30 dni przed rozpoczęciem). Loterię może też zgłosić organizacja pożytku publicznego, nawet jeśli wartość puli wygranych jest wyższa, ale nie przekracza 15-krotności kwoty bazowej oraz nie przekracza 30-krotności kwoty bazowej w skali roku. Jeśli natomiast wartość puli wygranych przekracza kwotę bazową, to urządzenie loterii wymaga uzyskania odpłatnego zezwolenia. Szczegółowe informacje na temat zgłoszeń i zezwoleń znajdują się na stronie rządowej: https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/ou1097

Podobnie jak w przypadku zbiórek publicznych, sołectwo nie może samodzielnie urządzać loterii. Mogą to robić osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej. Oznacza to, że loterię może zorganizować, po spełnieniu określonych warunków, m.in. przedsiębiorca, stowarzyszenie, szkoła czy klub sportowy.

Sprzedaż produktów lokalnych

Przyjmuje się, że przygotowywanie produktów lokalnych przez mieszkańców sołectwa na sporadyczne okazje i na małą skalę, można zakwalifikować jako działalność okazjonalną, która nie wymaga rejestracji działalności gospodarczej. Warto jednak pamiętać, że pomimo istniejących niejednoznaczności prawnych, to osoba przygotowująca ciasto, chleb czy inny posiłek, odpowiada za świeżość produktów oraz prawidłowe eksponowanie i obchodzenie się z żywnością. Więcej na ten temat można przeczytać choćby na stronach internetowych stacji sanitarno-epidemiologicznych. Przykład: https://www.gov.pl/web/psse-bialystok/sprzedaz-zywnosci-na-imprezach-okolicznosciowych-co-nalezy-o-niej-wiedziec

Standardy ochrony małoletnich

Nowe przepisy prawa poświęcone szczególnym środkom ochrony, przeciwdziałającym zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, przewidują m.in. utworzenie Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, obowiązki pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi oraz pracowników i innych osób dopuszczanych do takiej działalności, a także konieczność wprowadzania standardów ochrony małoletnich.

Przed dopuszczeniem pracownika lub innej osoby do wspomnianej działalności, zarówno na organizatorze jak i osobie, która ma zostać dopuszczona, ciążą pewne obowiązki. Organizator ma obowiązek uzyskać informację, czy dane osoby są zamieszczone w Rejestrze Sprawców na Tle Seksualnym. Z kolei osoba dopuszczana do działalności ma obowiązek przedłożyć organizatorowi

informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie niekaralności za konkretnie wymienione przestępstwa.

Placówki oświatowe, opiekuńcze, wychowawcze, medyczne, sportowe (i nie tylko), do których uczęszczają, bądź w których przebywają lub mogą przebywać małoletni, a także inni organizatorzy działalności związanej z rozwijaniem zainteresowań przez małoletnich, mają obowiązek wprowadzenia standardów ochrony małoletnich.

Warto mieć więc świadomość, że przy okazji planowania wydarzeń sołeckich, w których będą uczestniczyć dzieci, **gmina ma obowiązek ,,sprawdzić'' te osoby** (w tym również sołtysów, członków rady sołeckiej, a nawet wolontariuszki i wolontariuszy) we wspomnianym rejestrze. Osoby te muszą zaś wręczyć gminie zaświadczenie o niekaralności. Dodatkowo w niektórych gminach przyjmuje się **standardy ochrony małoletnich, które odnoszą się bezpośrednio do sołtysów oraz zasad przebywania z małoletnimi w świetlicach wiejskich**.

Więcej na temat nowych przepisów można przeczytać na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości: https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/ustawa-kamilka-wyjasnienia-i-najczesciej-zadawane-pytania